

Balears, capital Madrid

El PP i el PSOE han pactat a Madrid rebutjar la petició unànime del Parlament balear d'oficialitzar en exclusiva el nom de les Illes. No és el primer cas en què Madrid esdevé la 'capital' illenca.

Els nacionalistes catalans i bascos reclamen sovint que Madrid entengui el fet diferencial. Segons la conjuntura, Madrid sembla acceptar-ho. Però no és que l'Espanya profunda canviï la seva visió de les nacions diferents a l'espanyola. És una pura qüestió instrumental segons el moment polític. Els nacionalistes pactaren amb el PSOE, però després —ara— els socialistes continuen pensant igual que abans. Ara s'ha pactat amb el PP, però els conservadors no canvien de xip, únicament el dissimulen. Això és així, si més no pel que fa a les Balears, una comunitat que des de fa molts anys s'ha vist sovint humiliada pel poder central. El darrer episodi ja ha arribat fins a cotes de ridícul. Però és la realitat. Una trista realitat.

'Islas Baleares'. L'any 1993, durant la tercera legislatura autonòmica, el diputat d'Unió Majorquina Miquel Pascual (que no es va presentar a la reelecció a les passades eleccions de 1995) presentà una iniciativa al Ple del Parlament Balear per tal que la Cambra fes una petició oficial al Congrés dels Diputats. UM volia que Madrid acceptàs que les Illes canviessin la seva denominació oficial. Fins aleshores —i fins ara mateix, també— el nom oficialment enregistrat és el d'"Islas Baleares". Pascual argumentava que calia adequar la terminologia oficial a la realitat autonòmica i, per tant, que l'únic nom oficial de les Illes havia de ser el d'Illes Bale-

ars. El Parlament ho aprovà per unanimitat i la petició s'envià a la "Villa y Corte".

Hagueren de passar dos anys, però a la fi el Congrés es disposà a veure la petició illenca. "L'actual província de *Baleares* es denominarà oficialment "Illes Balears", d'acord amb la seva tradició cultural i històrica i en concordança amb la denominació de la

Madrid, d'ençà de l'inici del procés autonòmic, sempre ha intervingut contra les qüestions bàsiques de l'autogovern balear.

comunitat autònoma". Aquest és el text de l'únic article de la llei que havia d'oficialitzar el nom català de les Illes.

Per defensar la proposta es desplaçaren a Madrid els diputats Miquel Pascual (UM), Damià Pons (PSOE) i Jesús Martínez (PP). Era el 13 de juny de 1995 quan els tres representants de la Cambra Balear podien parlar davant el plenari del Congrés. Pascual explicava als congressistes les raons històriques i lingüístiques que avalaven el canvi i, sobretot, reclamà una denominació

única per evitar les diverses fórmules que fins aleshores s'utilitzaven. Damià Pons més o menys apel·lava a les mateixes raons i destacava la unanimitat que s'havia produït a Balears entorn d'aquest tema. Igualment, Martínez defensava el canvi.

Els grups del Congrés intervingueren per mostrar el seu acord total. Fins i tot Unió Valenciana, a través del diputat Chiquillo, votava a favor. Destacà la intervenció del diputat de CiU López de Lerma, que va dir: "Aquest Grup Parlamentari també desitja fer constar que espera del Grup Parlamentari Popular i del Grup Parlamentari Socialista que en la tramitació d'aquesta proposició de llei no passi el mateix que va ocórrer amb la tramitació de la nostra iniciativa referida a les avui denominades províncies de Girona i Lleida. Llavors el Grup Popular volia que el territori es denominés 'Girona (*Gerona*)' i 'Lleida (*Lérida*)'. I el Grup Socialista, amb l'addició de la paraula '*también*', el que volia era mantenir igualment que 'Gerona' continués essent 'Gerona', en lloc de definitivament Girona, i 'Lérida' fos també 'Lérida', a més de Lleida". La desconfiança del diputat nacionalista resultaria, més tard, profètica.

Fetes la defensa i les intervencions dels grups, es procedí a la votació: 279 vots a favor, 2 en contra i 1 abstenció.

El cas, però, és que el procés parlamentari de la llei es va interrompre per culpa de la convo-

catòria d'eleccions del mes de març de 1996. Les Illes, doncs, continuaren essent les "Islas Baleares".

Amb la constitució del nou Congrés, la iniciativa balear va ser vista el passat 10 de setembre. En aquesta ocasió es desplaçaren en representació del Parlament Balear els diputats Pilar Ferrer (PP), Damià Pons (PSOE) i Antoni Pascual (UM). Feren una nova defensa amb les mateixes tesis d'un any abans, i els representants de quasi tots els grups es mostraren d'acord, excepte Unió Valenciana. Tot i la quasi unanimitat, gairebé ningú reparà que el portaveu del grup socialista, en aquesta ocasió el menorquí Albert Moragues, anuncià que el seu grup mantenia reserves sobre "aspectes secundaris". L'endemà tota la premsa illenca destacava el fet que, finalment, les "Islas Baleares" passarien en breu termini a ser les Illes Balears. La satisfacció era general entre els partits.

La qüestió, però, va ser que tant el PP com el PSOE varen esmenar la petició balear. Es va fer en la comissió que ho ha d'aprovar i ningú no es va assabentar de res a les Illes. Uns i altres volen que sigui tan oficial la denominació catalana com la castellana. El temor que López de Lerma havia manifestat un any i mig abans, s'havia convertit en realitat.

El 31 d'octubre el PSM se n'adona de la jugada del PP i del PSOE i ho denuncia davant el Parlament. "Això és una manca de respecte a la voluntat de la cambra autonòmica", va dir Pere Sampol, el portaveu nacionalista.

Representants del PSOE i del PP intentaren fer passes per convèncer els seus companys de Madrid, de moment, però, sense èxit. A les queixes nacionalistes s'hi sumà, la setmana passada, la decidida posició del PP insular, que considera l'esmena del seu partit a Madrid "un insult".

Ara caldrà veure què passa, però

ARXIU

els antecedents no permeten ser gaire optimistes. De fet, Madrid sempre ha estat la *capital* de Balears. Les intervencions de Madrid sempre han deixat buides de contingut les aspiracions d'autogovern de les Balears, algunes de les quals les ha reivindicat el Parlament insular per unanimitat. (Foto dalt: Arxiu / Rafa Gil)

Dalt, Congrés dels diputats.

A l'esquerra, Parlament balear. Les intervencions de Madrid sempre han deixat buides de contingut les aspiracions d'autogovern de les Balears, algunes de les quals les ha reivindicat el Parlament insular per unanimitat.

(Foto dalt: Arxiu / Rafa Gil)

Greuges històrics. Ja durant el franquisme, les Balears foren sistemàticament oblidades per Madrid. Mentre que Canàries tenia un règim especial, a les Illes les autoritats franquistes intentaven any rere any que la capital els concedís un tractament semblant. Els representants del règim a Balears anaven i venien de Madrid sense aconseguir res mai, però sempre deien "ho aconseguirem". L'hemeroteca dels anys 1973, 1974 i 1975 és plena de grans declaracions de batlles, procuradors en Corts, d'alts jerarques del Movimiento, de governadors civils, de presidents de Diputació... dient que calia estudiar el tema però que el Govern i fins i tot el "Generalísimo" eren molt "receptius" a les demandes de Balears. Mai no s'aconsegüí res.

El 1977 s'iniciava el procés pre-

Miquel Pascual. El diputat d'UM aconseguí que el Parlament Balear aprovàs per unanimitat la petició de normalització del nom oficial de les encara "Islas Baleares".

autonòmic després de les primeres eleccions. Es formà una Assembla de Parlamentaris que tenia per tasca fonamental "negociar" amb Madrid la instauració d'un ens pre-autonòmic. A aquest efecte es produïren nombrosíssimes reunions i discussions. Finalment s'aprovà un document, conegut com el Document de Ciutadella (12 de desembre) en el qual es definien les institucions pre-autonòmiques i es declarava el català com a llengua oficial de Balears. Tothom es congratulava de l'acord. A començament del 1978, Madrid ho rebutjà.

Renúncia rere renúncia, l'Assembla de Parlamentaris pre-

sentà a Madrid un nou text que fou en principi aprovat pel ministre Clavero Arévalo. Però la sorpresa va ser quan es va veure que del document finalment aprovat per la "Villa y Corte" havien desaparegut les referències a l'idioma. Nova imposició. Nova renúncia. Així ho van acceptar les forces majoritàries insulars (PSOE i UCD), i així es va constituir el juliol de 1978 el Consell General Interinsular.

El 1981, després del cop d'estat de Tejero i quan els poders de l'estat central estaven en plena orgia harmonitzadora, Balears s'ha de menjar una nova imposició. Tant UCD com PSOE són obligats o pressionats a acceptar el canvi de l'article 151 al 143 per accedir a l'autonomia. Joan March, aleshores secretari general del PSB-PSOE, ha reconegut posteriorment que l'executiva federal pressionà, amb l'argument dels nervis dels militars, perquè s'acceptàs el canvi. Finalment el PSOE canviava de via a través d'un congrés. Més expeditiu va ser el cas d'UCD. Jeroni Albertí, en aquell moment president del Consell General Interinsular i d'UCD balear, ha explicat, anys més tard, com va ser el canvi: "me'n vaig assabentar un matí mentre m'afaitava". En aquest cas el canvi d'actitud no es disfressà amb congressos. Madrid imposava la seva voluntat sense importar l'opinió de les Balears.

Un cas espectacular es produeix el 1983. Després de les primeres

eleccions autonòmiques, Unió Mallorquina tenia la clau del Govern. El financer Carlos March –president de l'importantíssim Grup March i nét del també financer Joan March, el finançador de l'aixecament franquista contra la República– va intercedir perquè AP i UM pactessin. Jeroni Albertí ha reconegut que algunes circumstàncies personals –determinats avals bancaris– influïren en la decisió de donar el vot a AP. Al despatx de Carlos March a la Fundación Juan March de Madrid se signava l'acord de govern. Les *intercessions* de March davant Albertí –reconegut pel president d'UM– es reproduïren el 1984 i 1985, quan va estar a punt de trencar-se l'acord entre UM i AP. I sempre, naturalment, en favor del manteniment de Gabriel Canellas al capdavant del Govern Balear.

El 1991 el Parlament de Balears aprovà una reforma del seu Estatut d'acord amb el que preveu la Constitució. El pacte a Madrid del 1992 entre PSOE i PP impossibilità que anàs endavant i el Congrés no aprovà aquella petició balear.

En algun calaix del Congrés dels Diputats encara hi ha una nova petició de reforma i la creació –encara ara– d'un règim fiscal especial per a Balears. Els més optimistes diuen que anirà endavant, però com sempre, Madrid té la paraula.

Miquel Payeras

Llengües en contacte

Uriel Weinreich

L'obra explora les possibilitats de connexió entre les diferents ciències socials, n'examina les metodologies i hi avança camins de recerca conjunta.

Trad.: Francesc Martínez
382 pàgs. 1.950 ptes.

Bromera
"Graella", 10

Car all, car all, carall!!!

Francesc Ferrer Pastor

Si antigament "carall" era una paraula impúdica, hui aquest vocable tan generalitzat en el nostre llenguatge habitual ha perdut el seu caràcter obscé. Què ha passat? Tot s'explica. Llegiu aquesta contaralla i ho sabreu.

Dibuixos: Pilarín Bayés

Denes 10 Editorial
"Col·lecció Infantil", 2

Marieta s'enfada

Fina Masgrau
Lourdes Bellver

Ai, al all
El joguet nou s'ha trencat.
Marieta i Pastafi s'han enfadat.
Es miren amb mala cara i comença la baralla...

Editorial Tàndem